

Abstrakt česky

Cílem této práce je zodpovědět otázku, zda Českobratrská církev evangelická byla v letech 1968–1989 nějakým způsobem svobodná. Práce představuje, jakým způsobem byla v církvi zažívána svoboda i nesvoboda, v čem svoboda církve spočívala a jakým způsobem byla svoboda církve omezena. Tato otázka je pojednávána na základě orálně-historických rozhovorů, které autor vedl s tehdejšími faráři ČCE a na základě dalších výzkumu v církevních i státní archivech. V prvních čtyřech kapitolách autor líčí situaci ČCE, jak se vyvíjela v reakci na společensko-polický vývoj během Pražského jara, na vstup vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968 a během následného období normalizace a jak se ČCE k tomuto vývoji stavěla. V páté kapitole jsou představeny strategie, které si církev a její faráři vyvinuli v reakci na omezování svobody. Šestá kapitola je případovou studií, jež se zabývá reflexí jednoho faráře a jedné farářky jejich kontaktů s reprezentanty státních úřadů. Sedmá kapitola má za téma vnitřní život ČCE. V jejím první části jsou popsány formy církevního života a církevní práce. V druhé interpretativní části kapitoly je pojednána otázka po zdrojích svobody a o charakteru tehdejšího církevního společenství. Osmá kapitola se vrací k chronologickému líčení a popisuje vývoj v posledních letech normalizace, v období změny politického systému v roce 1989 a nastiňuje stručně další cesty církve a jejích farářů. Závěrečné pojednání shrnuje odpověď na výzkumnou otázku po svobodě církve. V příloze práce jsou uvedeny biografické portréty deseti farářů, s nimiž autor vedl rozhovory.

Abstrakt v jazyce dizertace, německy

Ziel der Arbeit ist es, die Frage zu beantworten, ob die Evangelische Kirche der Böhmisches Brüder in der Zeit 1968–1989 auf irgendeine Weise frei war. Es wird dargestellt, wie Freiheit und Unfreiheit in der Kirche erlebt wurde, worin die Freiheit der Kirche bestand und wie diese Freiheit eingeschränkt wurde. Dieser Frage wird aufgrund der Gespräche, die der Autor mit damaligen Pfarrern der EKBB führte, und aufgrund weiterer kirchlicher und staatlicher Archivquellen nachgegangen. In den ersten vier Kapiteln zeichnet der Autor die Lage der EKBB nach, wie sie sich in Reaktion auf die gesellschaftspolitische Entspannung während des sog. Prager Frühlings und auf den Einmarsch der Warschauer-Pakt-Truppen in die Tschechoslowakei im Jahre 1968 positionierte sowie in der Zeit der sogenannten Normalisierung der folgenden Jahre entwickelte. Im Kapitel fünf werden die unterschiedlichen Strategien dargestellt, welche die Kirche und die Pfarrer in Reaktion auf die Freiheitsbeschränkung entwickelten. Kapitel sechs ist eine Fallstudie, die sich mit den Eindrücken eines Pfarrers und einer Vikarin hinsichtlich der Kontakte mit Repräsentanten der Staatsbehörden beschäftigt. Das siebte Kapitel hat das innere Leben der EKBB zum Gegenstand. In seinem ersten Teil sind die verschiedenen Formen des Kirchenlebens und der Kirchenarbeit beschrieben. Im zweiten, interpretativen Teil wird der Frage nach den Quellen der Freiheit und dem Charakter der kirchlichen Gemeinschaft nachgegangen. Das achte Kapitel kehrt zurück zur chronologischen Schilderung und beschreibt die Entwicklung der letzten Jahre der „Normalisierung“ und die Wende und skizziert knapp die weiteren Wege der Kirche und der Pfarrer. In der Schlussbetrachtung wird die Frage nach Freiheit der Kirche beantwortet und abschließend zusammengeführt. Im Anhang der Arbeit werden die biographische Porträts der zehn interviewten Pfarrer angeführt.